

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

25 Subat 2020

Sayı : 30824082/610- 48862
Konu : Yazılı soru önergeleri

.../.../2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları, Bakanlığımıza geliş tarih-sayıları ile konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EKLER:

- Liste (4 Adet- 4 Sayfa)
- Cevap yazısı (20 Adet, 42 Sayfa)

7/23355 GK 83

7/23551 GK 86

7/23356 GK 83

7/23357 GK 83

7/21211 GK 46

7/21946 GK 62

7/22860 GK 76

7/23340 GK 83

7/23341 GK 83

7/23342 GK 83

7/23772 GK 91

7/8838 GK 101

7/12414 GK 143

7/13700 GK 10

7/14325 GK 11

7/15621 GK 12

7/18699 GK 15

7/19675 GK 29

7/23347 GK 83

7/23774 GK 91

**MERSİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN ZEKİ HAKAN SİDALI'NIN
TBMM 7/21946 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI**

SORULAR:

Mersin kıyılarında özellikle krom sanayinden kaynaklı atıklarla balıkçılık üssü Karaduvar'da ciddi bir deniz kirliliği yaşanmaktadır. Kirliliğin yarattığı tahribat bölgedeki balık popülasyonunu azaltmaktadır. Bu nedenle balıkçılar daha uzun mesafeye açılmak zorunda kalmakta bu durum ise daha yüksek maliyet artışı anlamına gelmektedir. Sonuç olarak balıkçılar düşük gelir, tüketiciler ise daha pahalı balık fiyatları ile karşı karşıya kalmaktadır.

Bu bilgiler ışığında;

- 1- Mersin kıyılarında deniz kirliliğini önlemek adına deniz koruma alanları oluşturulmuş mudur? Bu kapsamda özel çevre koruma bölgelerinde etkin koruma önlemleri geliştirilmiş midir?
- 2- Mersin kıyı kirliliğinin yapısal nedenlerini anlamak adına Mersin kentinin Üretim ve Tüketimden kaynaklı Su Ayak İzi analizleri yapılmış mıdır?
- 3- Mersin kıyılarındaki özellikle Mersin limanının kirlilikten arındırılması adına herhangi bir önlem alınmış, bir planlama yapılmış mıdır? Bir önlem ya da planlama çalışması yapılmışsa bunlar nelerdir?
- 4- Planlamalar hazırlanırken Su Ayak İzi analizleri dikkate alınmış mıdır? Alınmamışsa bu bilimsel metot neden dikkate alınmamıştır?
- 5- Planlama çalışmalarında krom sanayi kaynaklı kirlilik ne kadar etkilidir? Bu sanayi kaynaklı kirliliğin önlenmesi için ne gibi denetim mekanizmaları çalıştırılmaktadır?
- 6- Bu sanayi alanlarında kirlilik azaltmaya yönelik olarak atık yönetimi stratejileri var mıdır, varsa nelerdir?
- 7- Kirliliği kaynağında önleme prensibi gereğince çevreyi dikkate almadan üretim yapan sanayi tesislerinin temiz üretime geçişleri konusunda caydırıcı olmak adına yüksek para cezaları verilmekte midir? Verildiyse bugüne kadar hangi şirketlere, ne kadar para cezası verilmiştir?
- 8- Verilen bu para cezalarının ne kadarı ödenmiştir?
- 9- Para cezası uygulamasının çevresel hedeflere ulaşmada etki analizi yapılmış mıdır? Bu ceza uygulaması ne kadar etkilidir?
- 10- Bu ceza uygulamaları etkili değilse yeni ve etkili ceza yöntemleri geliştirilmekte midir?
- 11- Geliştirilmekte olan bu yöntemlerde davranışsal iktisat metotları kullanılmakta mıdır? Kullanılmıyorsa neden bu bilimsel metot dikkate alınmamaktadır?
- 12- Kaynağında önleme prensibi gereğince çevreyi dikkate almadan üretim yapan sanayi tesislerinde temiz üretim teknolojilerinin transferi konusunda teşvik edici önlemler alınmış mıdır? Alınmışsa ne gibi teşvik mekanizmaları geliştirilmiştir?
- 13- Geliştirilen bu mekanizmalar bugüne kadar ne kadar verimli olmuştur? Bu anlamda verilen teşvikler ile istenilen hedefler arasında belirgin bir korelasyon oluşmuş mudur?
- 14- Teşviklerin verimliliğine ilişkin bir etki analizi yapılmış mıdır?
- 15- Türkiye 2023 yılında 500 milyar dolar ihracat hedefi belirlemiş bu hedefe ulaşabilmek için "Türkiye 2023 İhracat Stratejisi ve Eylem Planı" hazırlamıştır. Bu planda 9 eylem planına yer vermiş ve bu plan başlıklarından birisini de "çevre" başlığı olarak belirlemiştir. Planda bu başlık altında ihracatın çevre ve sürdürülebilir büyümeye ilişkin uyumu tartışılmıştır. Bu kapsamda Türkiye'nin 2023 yılında ihracat hedefi olarak belirlediği 500 milyar dolara ulaşabilmesi, belirlenen bu hedefe ulaşırken Mersin sanayisinin sorumluluğunu yerine getirilebilmesi ve bu hedefe ulaşırken verimsizlik kaybına neden olacak olan Mersin'in kıyı kirliliğini önlenebilmesi

için kamu kurum ve kuruluşlarının Mersin sanayi sektöründe sürdürülebilirliği hedef alan çalışmaları var mıdır? Varsa bu çalışmalar nelerdir?

16- Mersin sanayi sektöründe çevresel ayak izlerini, karbon ayak izlerini, su ayak izlerini küçültme hedefleri konmuş mudur? Bu hedeflere yönelik olarak geliştirilen uygulamalar nelerdir?

17- Bu sanayi tesislerinde ekolojik etiket standartları geliştirilmiş midir?

18- Bakanlık, yerel yönetimler ve ilgili kamu kurum ile kuruluşları Mersin sanayisinde çevre ve topluma duyarlı bir sanayi altyapısı inşa etmiş, örgütlenmesini ihracatının yarısını gerçekleştirdiği bölge olan Avrupa Birliğinin standartlarına yükseltebilmiş midir? Bu hedeflere yönelik olarak ilgili kurumlar ne gibi çalışmaları hayata geçirmiştir?

19- Son yıllarda artan kirlilik dolayısıyla deniz ve deniz kenarı temizliği bir yerelin, bölgenin ve ülkenin kendi başına çözüm bulabileceği sınırları aşmıştır. Bu konular artık yerel, bölgesel ve uluslararası alanda işbirliği ile ele alınabilecek boyutlara ulaşmıştır. Bu kapsamda yerel ölçekte deniz kirliliği ile mücadelede Adana'yı içerisine alan Mersin Körfezi Kirlilikle Mücadele Stratejik Eylem Planı, bölgesel ölçekte Antalya- Hatay kıyı sınırını dikkate alan Doğu Akdeniz Kirlilikle Mücadele Stratejik Eylem Planı ve uluslararası ölçekte Akdeniz çanağı ülkelerinin katılımı ile Akdeniz Kirlilikle Mücadele Stratejik Eylem Planı hazırlanmış mıdır? Yoksa, hükümetimizin bu konuya ilişkin bir çalışması olacak mıdır?

20- Bu alanda yerel, bölgesel ve uluslararası işbirliği hedefleri var mıdır? Varsa ortaya konan işbirlikleri nelerdir?

21- Bu tip işbirliklerinin geliştirilmesi için Türkiye'nin yasal alt yapısı uygun mudur? Değilse, hükümetimizin bu konuya ilişkin bir mevzuat geliştirme çalışması olacak mıdır?

CEVAP:

Mersin İli sınırları içerisinde yer alan Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi 18.01.1990 tarih ve 90/77 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit ve ilan edilmiştir. Toplam alanı yaklaşık 15 000 hektar olan Göksu Deltasının, Özel Çevre Koruma sınırları içerisinde on adet yerleşim yeri bulunmakta olup toplam koruma alanı 226 km² dir. Bakanlığımız tarafından Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesinde yapılan faaliyetler aşağıda belirtilmiştir.

SIRA NO	FAALİYETLER	İŞBİRLİĞİ YAPILAN KURULUŞLAR	FAALİYET YILI
1	Göksu Özel Çevre Koruma Bölgesi Tür ve Habitat İzleme Projesi kapsamında Göksu kumsal alanında Deniz kaplumbağaları (<i>Caretta caretta</i> , <i>Chelonia mydas</i>) ve Nil kaplumbağası (<i>Trionyx triunguis</i>) Popülasyonlarının Araştırılması İzlenmesi ve Korunması Projesi	Özel Sektör	2017-2018
2	Tür ve Habitat Koruma ve İzleme Projesi		2015-2016
3	Su Kalitesi ve Arıtma Tesisleri İzleme Projesi	Özel Sektör	2012-2013- 2014-2015-2016
4	Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi Tür ve Habitat Koruma İzleme Projesi	Özel Sektör	2011-2013
5	Göksu Deltası Su Kaynakları Yönetimi Projesi (Yeraltı Suları Seviye İzleme ve Modelleme Projesi)	Özel Sektör	2011
6	Göksu Deltası Su Kaynakları Yönetimi Projesi (Yeraltı Suları Seviye İzleme ve Modelleme Projesi)	Özel Sektör	2011
7	Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi Kaplumbağa İzleme Projesi	Özel Sektör	2010

8	Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi Pasbaş Patka Koruma Projesi	Özel Sektör	2010
9	Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi Yaz Ördeği Koruma Projesi	Özel Sektör	2010
10	Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi Kum zambağı Koruma Projesi	Özel Sektör	2010
11	Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi Tür ve Habitat Koruma İzleme Projesi	Özel Sektör	2010
12	Göksu Deltası Su Kaynakları Yönetimi Projesi	Özel Sektör	2009
13	Nesli Tehdit ve Tehlike Altında Olan Tür ve Habitatların Korunması Yaz Ördeği	Özel Sektör	2009
14	Nesli Tehdit ve Tehlike Altında Olan Tür ve Habitatların Korunması Kum zambağı	Özel Sektör	2009
15	Göksu Deltası İyi Tarım Uygulamaları	Özel Sektör	2009
16	Nesli Tehdit ve Tehlike Altındaki Tür ve Habitatların Korunması Projesi (Deniz Kaplumbağası/Nil Kaplumbağası)	Üniversite/Özel Sektör	2008-Sürekli
17	Nesli Tehdit ve Tehlike Altındaki Tür ve Habitatların Korunması Projesi (Saz Horozu)	Üniversite/Özel Sektör	2008
18	Su Kaynakları Yönetimi	Özel Sektör	2008
19	Göksu Deltası II. Dönem Yönetim Planı	Kurum	2006-2008
20	Mera Islahı Projesi	Mersin Tarım İl - Müdürlüğü	
21	Göksu Deltası Ö.Ç.K. Bölgesinde Yöre Halkının Sosyoekonomik Araştırılması Projesi	Özel Sektör	2007
22	Su Kalitesi İzleme Projesi	Özel Kuruluşlar	2005-Sürekli
23	Tarımda Gübre Kullanımının Optimizasyonu için Toprak Analizlerini Yapmak-Yaptırmak	İçel Ö.Ç.K.Müdürlüğü/ Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü	2002-2003
24	Çiftçi Eğitimi	ÖÇKK/ Doğal Hayatı Koruma Derneği	2001
25	Kurtuluş, Sökün, Bahçe Çeltikli Halihazır Harita Alımı	Özel Sektör	2000
26	Göksu Deltası Yönetim	ÖÇKK/ Doğal Hayatı Koruma Derneği	1998-1999
27	Tatlı Su Vejetasyonu Araştırma	ÖÇKK/ Doğal Hayatı Koruma Derneği	1998-2003
28	Deniz Kaplumbağası İzleme Projesi	Üniversite/Özel Kuruluşlar	1998-Sürekli

29	Çevre Koruma Çalışmaları	Kurum	1996-Sürekli
30	Göksu Deltası Ö.Ç.K. Bölgesi Çevre İzleme Projesi	ÖÇKK/ ODTÜ Erdemli	1993-1995
31	Göksu Deltası Botanik Bahçesi Parkı	Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi	1993-1994
32	Balıkçılık Islah Projesi	Tarım Bakanlığı	1992-1995
33	Göksu Deltasının Biyolojik Zenginliğinin Tespiti ile Ekolojik Peyzaj ve Optimal Arazi Kullanım Planlanması	Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi	1992-1994
34	Çevre Eğitimi	Kurum	1991-Sürekli

“Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme” (DBKİ) çalışması, Bakanlığımızca, ekosistem temelli yaklaşım esas alınarak düzenli olarak yürütülmektedir. Bakanlığımız/İl Müdürlüğümüzce, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği uyarınca karasal ve denizel kaynaklı atıksu kirliliğinin önlenmesine yönelik denetim faaliyetleri gerçekleştirilmekte olup ayrıca,

-Atıksu kaynaklarına ilişkin arıtma tesislerinin proje onay süreçleri yürütülmekte,

-Alıcı ortama atıksu deşarj eden veya atıksuyunu geri dönüşümlü olarak kullanan tüm atıksu arıtma tesislerinin, izleme, denetleme ve sağlıklı envanter oluşturulması süreçlerine katkı sağlaması amacıyla Atıksu Arıtma Tesisi (AAT) Kimlik Belgeleri oluşturulmakta,

-“Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu kaynakları izlenmekte,

-Devreye alınan atıksu arıtma tesisleri denetlenmekte, atıksu arıtma tesisleri çıkış noktalarından atıksu numuneleri alınarak analiz edilmekte, analiz sonuçlarına göre gerekli yaptırım ve iyileştirme çalışmaları yürütülmektedir

Bu tesisler çalışma periyodu, atıksu debileri ve kirlilik yükleri nazari dikkate alınarak düzenli olarak denetlenmektedir.

Mersin Kıyısında yer alan tüm tesislerin, 5312 sayılı Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun uyarınca risk değerlendirme ve acil müdahale planları hazırlanmış ve Bakanlığımız tarafından onaylanmıştır.

Dünya ticaretinin %80’i deniz yoluyla yani gemiler vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bu açıdan bakıldığında gemilerin operasyonel faaliyetlerinden kaynaklanan atıkların deniz kirliliğine sebep olmayacak şekilde yönetimi büyük önem arz etmektedir. Uluslararası düzeyde bu kapsamdaki düzenlemeler; Denizlerin Gemiler Tarafından Kirlenmesinin Önlenmesi Sözleşmesi (MARPOL 73/78) çerçevesinde yürütülmektedir. Ülkemiz Sözleşmeye 1990 yılında taraf olmuştur. Bu sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerimiz ve ulusal ihtiyaçlarımız doğrultusunda “Gemilerden Atık Alınması ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliği” çıkarılmıştır. Bu Yönetmelik ve altında çıkarılan ilgili mevzuat kapsamında gemilerin operasyonel faaliyetlerinden kaynaklanan deniz kirliliğinin önlenmesi için çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, Mersin Uluslararası Liman İşletmeciliği A.Ş. tarafından işletilen limana ait “Atık Kabul Tesisi Proje Raporu ve Atık Yönetim Planı” 21.05.2019 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır. Onaylanan plan uyarınca Mersin Limanına yanaşan gemilerin ilgili atıkları toplanarak İl Müdürlüğümüzün de yer aldığı komisyon marifeti ile bertarafa gönderilmektedir.

Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden yayımlanan yönetmelikler uyarınca tüm sektörlerde faaliyet gösteren işletmelere ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır.

Yapılan denetimlerde Çevre Mevzuatında belirtilen usul ve esaslara aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen işletmelere idari para cezası uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike arz eden işletmelerin faaliyeti ise kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır.

Bu kapsamda, Mersin İlinde 01.01.2019 dan günümüze kadar 1.057 adet tesiste denetim yapılmış ve 18 adet tesise idari para cezası uygulanmıştır.

Türkiye genelinde 01.01.2019 dan günümüze kadar 55.399 adet tesiste denetim yapılmış ve 7.320 tesise idari para cezası uygulanmıştır.

Türkiye Çevre Etiket Sisteminin hayata geçirilmesini sağlamak amacıyla Çevre Etiket Yönetmeliği 19.10.2018 tarih ve 30570 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 66/2010 sayılı AB Eko-Etiket Direktifine uyumlu olarak Tekstil, Seramik ve Temizlik Kâğıdı sektörleri için çevre etiket kriterleri yayınlanmış ve sektörlerin müracaatı ile uygun görülenlere Çevre Etiketleri verilmeye başlanılmıştır. Bakanlığımız 2023 yılına kadar toplamda 12 adet ürün/hizmet grubunda çevre etiket kriterlerinin belirlenmiş olmasını hedeflemektedir.

Bu kapsamda ISO 14024 Tip 1 Etiketleme standartları doğrultusunda belirlenecek sektörler için çalışmalar Bakanlığımız tarafından yapılmaktadır. İlgili sektör ya da sektörlerden Bakanlığımıza talep gelmesi durumunda da "Çevre Etiket Kurul" kararı ile çevre etiket kriterleri oluşturulabilmektedir. Önergede bahsi geçen krom sanayi ile ilgili çevre etiket kriterleri mevcut bulunmamaktadır.

Ülkemiz, Akdeniz'in Deniz Ortamı ve Kıyı Bölgesinin Korunması Sözleşmesine (Barselona Sözleşmesi) taraftır. Söz konusu Sözleşme çalışmaları kapsamında, Denizlerimizin Kara Kökenli Kirleticilere Karşı Korunmasına Yönelik Ulusal Eylem Planı 2017 tarihinde, 2016-2025 yıllarını kapsayacak şekilde güncellenmiştir.

Bu kapsamda, tüm Karadeniz, Akdeniz ve Ege kıyılarında, denizlerimize ulaşan 18 havzada kara kökenli kirleticilerle ilişkili olan Deniz Stratejisi Çerçeve Direktifi kapsamındaki ötrofikasyon, kirleticiler ve deniz çöpleri göstergeleri incelenerek ulusal mevzuat ve bölgesel deniz sözleşmeleri değerlendirilmiş, boşluk analizi ve mevcut önlemler programı hazırlanarak mevcut durum ortaya konulmuştur.

Diğer taraftan, deniz çöpleri ile etkin bir şekilde mücadele etmek amacıyla, 2019/9 sayılı "Deniz Çöpleri Eylem Planlarının Hazırlanması ve Uygulanması Genelgesi" 10.06.2019 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Genelge, Bakanlığımız internet sitesinde yayımlanmıştır. (<https://cygm.csb.gov.tr/genelgeler-i-442>)

Bu Genelgenin yürürlüğe girmesiyle 28 kıyı ilimizin tümünde ve Akdeniz özelinde ise Hatay, Adana, Mersin, Antalya illeri için deniz çöplerinin kaynağında önlenmesi, var olanların uygun yöntemlerle temizlenerek kayıt altında alınması ve halkın konu ile ilgili bilincinin artırılmasına yönelik çalışmalar, Vali koordinasyonunda Mahalli Çevre Kurullarında oluşturulacak komisyon tarafından planlanacak olup 5 yıllık il eylem planlarının uygulanmasına 2020 yılında başlanacaktır. Gerçekleştirilen çalışmalar kapsamında yapılacak yıllık raporlamalar ise Bakanlığımız tarafından takip edilecektir.

Önergede belirtilen hususlar hakkında uhdesinde bulunması nedeniyle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığından da bilgi alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.